

Kommunstyrelsen

Svar på motion - Standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Motionen förklaras besvarad med kommunledningskontorets yttrande.

Sammanfattning

Seppo Vuolteenaho (SD) har inkommit med en motion om standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten. I motionen lämnas ett yrkande med nio beslutssatser, vilka syftar till att förbättra förutsättningarna för sammanträden med deltagande på distans i kommunfullmäktige, nämnder och kommunala bolagsstyrelser.

Kommunledningskontoret har utrett ärendet och konstaterar bland annat att kommunfullmäktige inte har fattat något beslut om att tillåta tjänstgöring på distans vid sina egna eller nämndernas sammanträden. Om de förutsättningarna skulle ändras bör en del ytterligare insatser genomföras, bland annat utbildning av förtroendevalda och framtagande av riktlinjer.

Flera av Stadshuset möteslokaler och några lokaler i Värjan är idag i olika grad anpassade för digitala möten. Under pandemin har det ibland varit svårt att genomföra sammanträden på ett bra sätt när några deltagare är på plats med tillräckligt avstånd till varandra, det vill säga ofta i stora lokaler, medan andra följer sammanträdet på distans. En investering i en väl fungerande konferensutrustning i fullmäktigesalen skulle kosta ca 1,5 miljoner kronor. Den bedömning som har gjorts hittills är att fullmäktigesalen i första hand är en lokal avsedd för fysiska möten.

Frågan om digitala underskrifter vid protokollsjustering finns med som en del i det utredningsarbete som pågår inom Eskilstuna kommun, men andra processer har i dagsläget högre prioritet. Det ställs högre krav på elektroniska signaturer av nämndprotokoll än av handlingar som inte har samma juridiska betydelse och krav på ett långsiktigt bevarande.

Kommunledningskontoret ser inte att motionen bör bifallas med den detaljeringsgrad som framgår av beslutssatserna, utan anser att motionen bör förklaras besvarad med yttrandet i denna tjänsteskrivelse.

Ärendebeskrivning

Seppo Vuolteenaho (SD) har den 12 november 2020 inkommit med en motion rubricerad ”Standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten”. I motionen lämnas ett yrkande med följande nio beslutssatser:

1. Att kommunfullmäktiges, samtliga nämnders samt bolagsstyrelsernas mötessalar rustas upp för att möjliggöra kvalitetssäkrade digitala möten.
2. Att det upprättas en policy/arbetsinstruktion för hur och med vilka programvaror digitala möten ska hållas och dokumenteras.
3. Att kommunens eller bolagens IT-avdelningar får ansvar i att säkerställa att tekniken fungerar inför varje sammanträde – det ska inte ligga en enskild nämndsekreterare eller styrelsekoordinator till last. Rekrytera kompetens om det behövs.
4. Att man erbjuder varje förtroendevald adekvat teknisk utbildning så att man kan delta på distansmöten på ett betryggande sätt.
5. Att varje tjänstperson ges den tekniska utbildning som behövs för att genomföra digitala möten med kvalitet och professionalitet.
6. Att ordförande i samtliga nämnder och bolagsstyrelser ges extra ansvar för att få digitala möten att fungera.
7. Att varje tjänstepersons hemuppkoppling säkras med bredbandsabonnemang eller mobilt bredband med tillräcklig kapacitet om de ska jobba hemifrån.
8. Att man inför möjligheten att digitalt kunna sköta yrkanden, reservationer samt justeringar av protokoll på nämndsammanträden.
9. Att generellt skyndsamt genomgå dessa förändringar.

Kommunfullmäktige beslutade den 26 november 2020, § 189, att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunledningskontoret lämnar följande förslag till motionssvar.

Kommunledningskontorets beredning

I motionen föreslås ett antal åtgärder av teknisk karaktär för att skapa bättre förutsättningar för digitala möten. Det finns dock utöver dessa också ett antal juridiska utmaningar med sammanträden på distans.

Enligt bestämmelserna i kommunallagen ska såväl fullmäktige- som nämndsammanträden hållas på en fysisk plats. Ledamöter får delta i sammanträdena på distans om kommunfullmäktige har medgett det. Deltagandet ska i så fall ske genom ljud- och bildöverföring i realtid samt på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor. Deltagande på distans är ett komplement till det fysiska sammanträdet och det är avsett för undantagsfall. Pandemin har satt bestämmelsen i ett annat läge och flera kommuner har valt att tillåta att flera ledamöter deltar på distans vid fullmäktige- och/eller nämndsammanträden.

Kommunallagen ställer detaljerade krav som måste följas av samtliga som deltar på distans i mötet och ytterst är det ordföranden som ansvarar för att sammanträdet genomförs på ett korrekt sätt. Om någon del avviker från kommunallagens bestämmelser kan de beslut som fattats vid sammanträdet komma att upphävas vid ett överklagande. Utöver ovanstående behöver bestämmelser om slutna sammanträden

och sekretess beaktas liksom aspekter på informationssäkerhet och behandling av personuppgifter.

I Eskilstuna kommun har det inte fattats något beslut i kommunfullmäktige om att tillåta distansdeltagande vid sammanträden med kommunfullmäktige och nämnderna. Partierna har istället kommit överens om andra lösningar så som kvittningsförfaranden och/eller korta beslutssammanträden som ibland föregåtts av informella informations- och samrådsmöten. Det har i många fall varit möjligt för ledamöter att följa beslutssammanträden på distans, men de får då inte tjänstgöra och kan därmed inte delta i avgörandet av ärendena. Andra sammanträden än i kommunfullmäktige och nämnderna har under pandemin i stor utsträckning genomförts med deltagande på distans.

Lokalanpassning

Motionären yrkar att kommunfullmäktiges, samtliga nämnders samt bolagsstyrelsernas mötessalar rustas upp för att möjliggöra kvalitetssäkrade digitala möten.

Under pandemin har flera sammanträden flyttats till större lokaler för att deltagarna ska kunna sitta med längre avstånd från varandra. Kombinerat med detta har det i många fall varit möjligt att följa sammanträden på distans. Det har ibland varit svårt att genomföra sammanträden på ett bra sätt när några deltagare är på plats med tillräckligt avstånd till varandra, det vill säga ofta i stora lokaler, medan andra följer sammanträdet på distans. Fullmäktigesalen är den största sammanträdeslokalen i Stadshuset och där är förutsättningarna för hybridmöten långt ifrån optimala.

I Stadshuset är idag i stort sett alla sammanträdesrum utom fullmäktigesalen utrustade med någon sorts teknik för digitala möten och även i Värjan har några lokaler anpassats för ändamålet. Installation av ny teknik har skett under perioden 2018-2021. Nivån på de tekniska lösningarna varierar mellan de olika lokalerna. Pandemin har drivit på utvecklingen, men är inte den enda anledningen till att anpassningarna har gjorts då det också har funnits andra syften. Kostnaden för dessa anpassningar uppgår till ca 900 000 kronor.

Ebelingrummet är den lokal som främst är avsedd för nämndsammanträden. Lokalen uppgraderades i november 2020 med utrustning för distansmöten. Avsikten är att lokalen i första hand ska vara anpassad för fysiska möten, eftersom nämndsammanträden inte hålls med deltagande på distans, och därför valdes en något enklare teknisk lösning som kostade ca 45 000 kronor. En uppgradering till en än mer ändamålsenlig lokal för digitala möten skulle kosta ytterligare ca 400 000 – 500 000 kronor.

En investering i en väl fungerande konferensutrustning i fullmäktigesalen skulle kosta ca 1,5 miljoner kronor. Den bedömning som har gjorts hittills är att fullmäktigesalen i första hand är en lokal avsedd för fysiska möten. En sådan anpassning av fullmäktigesalen skulle sannolikt också ha en stor påverkan på lokalens interiör.

Genomförandet av digitala möten

En fråga som berörs är valet av system för de digitala mötena.

Kommunledningskontoret följer utvecklingen kring olika system för digitala nämnd- och fullmäktigesammanträden. Det finns olika typer av brister eller osäkerheter i de system som är kända idag och det är i flera fall svårt att uppfylla de formella krav som ställs på sammanträden i nämnder och, framför allt, kommunfullmäktige.

Flera av de beslutsatser som motionären yrkar på är på detaljerad nivå, bland annat kring arbetsfördelning i förvaltningsorganisationen, vilket normalt inte beslutas av kommunfullmäktige, men som skulle kunna framgå av en anvisning eller rutin.

Från det att motionen skrevs och fram till idag upplever kommunledningskontoret att de digitala mötena fungerar bättre. Det finns en större vana hos såväl förtroendevalda som medarbetare för hur mötena genomförs. Om digitala möten ska användas i stor utsträckning för förtroendevalda på mer permanent basis delar kommunledningskontoret motionärens uppfattning om att de förtroendevalda bör få utbildning. Det kan till exempel ingå i den utbildningsinsats som planeras att genomföras för kommunfullmäktige och samtliga nämnder i inledningen av den kommande mandatperioden.

Yrkanden, reservationer och justering av protokoll

Motionären föreslår att man inför möjligheten att digitalt kunna sköta yrkanden, reservationer samt justeringar av protokoll på nämndsammanträden.

Yrkanden ska lämnas muntligen vid sammanträdet under ett ärendes överläggning och kan till exempel vara bifall, avslag, tillägg eller ändring av beslutsförslaget alternativt ett yrkande om bordläggning, återremiss eller ajournering. Det finns inga krav i lagstiftningen eller i kommunens reglementen om att yrkandet ska vara skriftligt.

I Eskilstuna tillämpas ofta rutinen att om ett yrkande är omfattande så bör det lämnas in skriftligt till ordföranden eller sekreteraren. Syftet med det är att yrkandet ska prövas på ett korrekt sätt av ordföranden under sammanträdet och att det ska återges korrekt i protokollet. En utveckling som har skett i Eskilstuna kommun under de senaste åren är att yrkanden oftast är omfattande och försedda med en motivering och av den anledningen lämnas in skriftligt. De omfattar alltså både ett yrkande om beslutsförslaget och en förklaring som kan liknas vid ett särskilt yttrande eller ett eget omfattande förslag. Dessa två delar bör vara separerade.

En förtroendevald som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig. Det ska göras under sammanträdet och anmäls muntligt. Den som vill motivera sin reservation ska lämna in reservationen skriftligt och senast vid tidpunkten för protokollets justering. Det finns inte något krav på att den skriftliga reservationen ska vara undertecknad, så den kan till exempel skickas in via e-post. Skriftliga reservationer läggs som bilagor till protokollet. Ungefär motsvarande bestämmelser gäller för särskilda yttranden, med den i det här sammanhanget viktigaste skillnaden att den förtroendevalde ska redogöra för innehållet i det särskilda yttrandet under sammanträdet.

Det finns idag inte ett systemstöd för att lämna in skriftliga yrkanden, reservationer eller särskilda yttranden digitalt och behovet får, utifrån ovanstående, anses vara begränsat.

Frågan om digitala underskrifter av justering av protokoll har också väckts av Mikael Nygren (SD) som ett nämndinitiativ i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutade den 8 juni 2021, § 156, att förklara nämndinitiativet besvarat med kommunledningskontorets tjänsteskrivelse, där det framgår att frågan om digitala underskrifter vid protokollsjustering redan finns med som en del i det utredningsarbete som pågår inom Eskilstuna kommun, men att andra processer i dagsläget har högre prioritet.

Protokollen är handlingar som i många fall har en stor juridisk betydelse. Justering av nämndprotokoll med hjälp av e-legitimation kräver att tjänsten har en mycket hög tillitsnivå. Nämndprotokoll ska bevaras för all framtid och omfattas av krav på att även långt in i framtiden kunna styrka protokollets äkthet. Det ställs därför högre krav på elektroniska signaturer av nämndprotokoll än av handlingar som inte har samma krav på ett långsiktigt bevarande.

Det är i dagsläget få kommuner som har infört digital justering av nämndprotokoll. Kommunledningskontorets bedömning är att det på sikt kommer att finnas en säker lösning för att justera sammanträdesprotokoll digitalt inom Eskilstuna kommun, men anser att processer och ärenden med större volymer och lägre krav på tillitsnivå och långsiktigt bevarande är mer prioriterade utifrån effektiviserings- och säkerhetsaspekter.

Kommunledningskontorets förslag

I motionen lämnas ett yrkande med nio beslutssatser, vilka syftar till att förbättra förutsättningarna för sammanträden med deltagande på distans i kommunfullmäktige, nämnder och kommunala bolagsstyrelser.

Flera av beslutssatserna är på en detaljerad nivå, bland annat kring arbetsfördelning i förvaltningsorganisationen, vilket normalt inte beslutas av kommunfullmäktige. Andra delar är genomförda eller har successivt förbättrats.

Kommunfullmäktige har inte heller medgett tjänstgöring på distans vid sina sammanträden eller sammanträden i nämnderna. Det finns istället en gruppleddaröverenskommelse om hur sammanträdena bör genomföras under pandemin. Om de förutsättningarna skulle ändras bör en del ytterligare insatser genomföras, bland annat utbildning av förtroendevalda och framtagande av riktlinjer.

Kommunledningskontoret ser inte att motionen bör bifallas med den detaljeringsgrad som framgår av beslutssatserna, utan anser att motionen bör förklaras besvarad med yttrandet i denna tjänsteskrivelse.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Lena Lundberg
Administrativ direktör

Motion om standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten

Det har nu passerat drygt tio månader sedan Coronaviruset slog till och ödelade delar av näringslivet och den offentliga sektorn. Fysisk kontakt avråddes eller förbjöds helt för riskgrupper och däribland äldre personer. I de politiska församlingarna är medelåldern generellt rätt hög och flera personer bör inte sitta i intima konferenssalar och riskera exponering till smitta. Det är lång tid sedan alla kommuner avsteg ifrån det normala och trots detta fungerar digitala möten fortfarande dåligt – om ens alls.

Generellt saknas det en standard för att leda och hantera kvalitetsmässiga digitala sammanträden i hela kommunen. Den politiska majoriteten har varit senfärdig med att ta oss till nästa generationens möten.

Arbetsformatet inom politikens sammanträden följer nästan alltid samma grundmall: Man samlas i en stor mötessal, en ordförande leder mötet, en eller flera tjänstepersoner redovisar ärendenas innehåll samt missiv, ledamöter ställer frågor till tjänstepersonerna, ledamöterna framställer sina yrkanden, ordförande ställer yrkanden under proposition, mötet röstar/voterar i ärendet och fattar ett beslut.

Hittills är det bara kommunfullmäktige som använder sig av en digital plattform för att styra mötet samt talarordning. Handlingarna till samtliga möten är digitala på en läsplatta men trots detta måste papperslappar med yrkanden lämnas över till presidiet. Övriga beslutsfattande nivåer har ingen eller vag digital styrning av möten. Jobb på distans med kvalitet blir därmed begränsat.

Det är ofta strul med bildspel som låser sig eller inte visas i fullskärm (eftersom att tekniken inte fungerar eller programvarans alla funktioner inte används rätt), röster som inte hörs tydligt pga. otillräckliga mikrofoner i salarna, mikrofoner som är placerade på fel ställen samt okunskap i hur man ska rikta och justera dessa. Att begära ordet eller räcka upp handen i vissa av mötesapplikationerna är otydligt och missas rätt ofta av ordförande. Det absolut enskilt största problemet hittills har dock varit ljudet och att höra vad andra säger.

Avvikelse i mötesprocedurerna dokumenteras inte och samma misstag återupprepas. Kvalitet och ständigt förbättrande som är en viktig del av vår organisationskultur lyser med sin frånvaro.

Det här beror på att man har överlåtit hantering av teknik till personer som egentligen inte har tid för fler arbetsuppgifter eftersom de ska ansvara för annat under sammanträdet gång. Ny teknik lanseras utan en gedigen genomgång samt utbildning i användandet av tekniken vilket leder att personer inte är förberedda och rustade för att styra digitala möten.

Det är inte okej att en ledamot i nämnd eller bolag inte hörde vad som sades, eller att ledamoten inte fick sagt det man ville säga bara för att kommunen sparade några tusenlappar

på utrustning. IT-supporten måste finnas behjälplig utan dröjsmål när till exempel en bolagsstyrelse ska fatta beslut om investeringar som ibland är i storleksordningen 200 miljoner kronor. Vi har helt enkelt inte råd att slarva eller hushålla med tekniken.

Varje mötessal måste vara utrustad med lämpligt antal fasta samt flyttbara mikrofoner. Personer som arbetar på distans måste även de ha tillgång till mikrofon av hög kvalitet och/eller webkamera vid behov samt internetuppkoppling med tillräcklig bandbredd. Tjänstepersoner som kopplar upp sig till möten på sitt kontor ska ha tillgång till ett arbetsrum med bra akustik utrustad med webkamera, mikrofon och en dator där presentationer kan spelas upp utan avbrott från medarbetare, andra Skypesamtal och dylikt. Tester av utrustningen måste ske inför möten.

Det finns mycket kommunen kan göra för att skapa ”goda, hållbara möten” på riktigt och inte bara använda dessa ord i onödan. Arbetet med digitaliseringen kan inte vänta utan måste vara igång redan nu.

Med anledning av detta yrkar vi på:

- Att kommunfullmäktiges, samtliga nämnders samt bolagsstyrelsernas mötessalar rustas upp för att möjliggöra kvalitetssäkrade digitala möten.
- Att det upprättas en policy/arbetsinstruktion för hur och med vilka programvaror digitala möten ska hållas och dokumenteras.
- Att kommunens eller bolagens IT-avdelningar får i ansvar att säkerställa att tekniken fungerar inför varje sammanträde – det ska inte ligga en enskild nämndsekreterare eller styrelsekoordinator till last. Rekrytera kompetens om det behövs.
- Att man erbjuder varje förtroendevald adekvat teknisk utbildning så att man kan delta på distansmöten på ett betryggande sätt.
- Att varje tjänstperson ges den tekniska utbildning som behövs för att genomföra digitala möten med kvalitet och professionalitet.
- Att ordförande i samtliga nämnder och bolagsstyrelser ges extra ansvar för att få digitala möten att fungera.
- Att varje tjänstepersons hemuppkoppling säkras upp med bredbandsabonnemang eller mobilt bredband med tillräcklig kapacitet om de ska jobba hemifrån.
- Att man inför möjligheten att digitalt kunna sköta yrkanden, reservationer samt justeringar av protokoll på nämndsammanträden.
- Att generellt skyndsamt genomgå dessa förändringar.

För Sverigedemokraterna Eskilstuna

Seppo Vuolteenaho

§ 189

Motion - Standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten (KSKF/2020:396)

Beslut

Motionen remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Seppo Vuolteenaho (SD) har den 12 november 2020 lämnat in motionen Standardisering och kvalitetshöjning av digitala möten.

Motionärerna yrkar:

- Att kommunfullmäktiges, samtliga nämnders samt bolagsstyrelsernas mötessalar rustas upp för att möjliggöra kvalitetssäkrade digitala möten.
- Att det upprättas en policy/arbetsinstruktion för hur och med vilka programvaror digitala möten ska hållas och dokumenteras.
- Att kommunens eller bolagens IT-avdelningar får ansvar i att säkerställa att tekniken fungerar inför varje sammanträde – det ska inte ligga en enskild nämndsekreterare eller styrelsekoordinator till last. Rekrytera kompetens om det behövs.
- Att man erbjuder varje förtroendevald adekvat teknisk utbildning så att man kan delta på distansmöten på ett betryggande sätt.
- Att varje tjänsteperson ges den tekniska utbildning som behövs för att genomföra digitala möten med kvalitet och professionalitet.
- Att ordförande i samtliga nämnder och bolagsstyrelser ges extra ansvar för att få digitala möten att fungera.
- Att varje tjänstepersons hemuppkoppling säkras med bredbandsabonnemang eller mobilt bredband med tillräcklig kapacitet om de ska jobba hemifrån.
- Att man inför möjligheten att digitalt kunna sköta yrkanden, reservationer samt justeringar av protokoll på nämndsammanträden.
- Att generellt skyndsamt genomgå dessa förändringar.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------